

Oikeusministeriö
Kriminaalipoliittinen osasto
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyyntö 29.9.2010, dnro 1/81/2010

**LAUSUNTO ESITYSLUONNOKSESTA LAIKSI RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN
ERÄIDEN TOIMINTOJEN HANKKIMISESTA YKSITYISELTÄ PALVELUNTUOTTA-
JALTA**

Pyydettyä lausuntonaan Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen aluejohtaja esittää kunnioittaen seuraavan.

Aluejohtaja pitää kannatettavana, että vanginkuljetuksen tehokkuuden ja taloudellisuuden lisäämiseksi muita kuin riskitilanteita sisältäviä kuljetuspalveluita voidaan tulevaisuudessa hankkia myös yksityisiltä palveluntuottajilta.

Lain soveltamisen kannalta ongelmalliseksi saattaa kuitenkin osoittautua lain 4 §:n 4 momentti, jossa Rikosseuraamuslaitoksen edellytetään vastaavan siitä, että kuljetusta johon on ennakoitavissa mahdollisesti liittyvän turvallisuuden säilymisen kannalta epävarmuustekijöitä ei hankita yksityiseltä kuljetuspalvelun tuottajalta.

Vankikuljetuksen luonteen vuoksi ”tavanomaisen” vankikuljetuksen ja turvallisuuden säilymisen kannalta epävarmuustekijöitä sisältävän kuljetuksen erottaminen toisistaan ei ole helppoa. Tuleeko esimerkiksi vankitietojärjestelmään karkaamisaltiiksi merkitty vanki aina kuljettaa Rikosseuraamuslaitoksen omassa vankikuljetuksessa?

Selkeämpää olisi poistaa edellä mainittu kuljetusten kahtiajako ja jättää kuljetusten järjestämistä koskeva vankikohtainen harkinta Rikosseuraamuslaitokselle. Tarvittaessa lakiin voitaisiin kirjata vain maininta siitä, että vankikuljetus, johon on ennakoitavissa mahdollisesti liittyvän turvallisuuden säilymisen kannalta poikkeuksellisia epävarmuustekijöitä, tulee suorittaa erityistä huolellisuutta ja varovaisuutta noudattaen.

Uhkaavien tilanteiden varalle ehdotetaan lain 5 § 2 momentissa säädettäväksi kuljetuksesta vastaavalle työntekijälle erityinen ilmoitusvelvollisuus. Koska mainitun kaltaisessa tilanteessa kuljetuksesta vastaava henkilö saattaa olla estynyt ilmoitusta tekemään, tulisi ilmoitusvelvollisuus olla vaihtoehtoisesti joko kuljetuksesta vastaavalla tai kuljetusta suorittavalla työntekijällä.

Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi varsin laajasta muutoksenhakumahdollisuudesta. Tällä hetkellä muutoksenhaun alaisista asioista säädetään 1.10.2006 voimaan tulleiden vankeuslain 20 luvun 9 §:ssä ja tutkintavankeuslain 15 luvun 1 §:ssä. Lainsäädäntö-

teknisesti perustellumpi ja selkeämpi ratkaisu olisi säädellä vanginkuljetuspalveluihin liittyvästä muutoksenhausta edellä mainituissa lainkohdissa eikä säädöksessä, jolla soveltamisalaa koskevan 1 §:n mukaan määritellään, mitä julkista valtaa sisältäviä toimintoja ja millä edellytyksellä voidaan hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta.

Toisaalta voidaan perustellusti myös pohtia onko ehdotetun kaltainen laaja muutoksenhakumahdollisuus edes tarpeellista liittää vankien kuljettamiseen, joka tosiasiallisena hallintotoimintana ei tuota perusteltuja, kirjallisia päätöksiä. Oman hankaluutensa oikaisuvaatimusten käsittelyyn ja ratkaisemiseen tuovat myös vaikeat näyttövaikeudet esimerkiksi tilanteissa, joissa pohditaan onko käytetty kuljetusväline ollut puutteellinen tai onko vankia kohdeltu oikeudenmukaisesti ja hänen ihmisarvoaan kunnioittaen tai onko hänen terveydentilaansa kuljetuksen aikana seurattu riittävästi.

Ehdotetunkaltaiseen muutoksenhakuun liittyy oleellisesti myös se seikka, miten selkeästi Rikosseuraamuslaitos (rikosseuraamusalueet mukaan lukien) ja palveluntuottaja ovat onnistuneet sopimaan laissa säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien yksityiskohdista siten kuin ehdotetun lain 4 §:ssä edellytetään.

Yksinkertaisempi muutoksenhakujärjestelmä voisi olla vankilalle tehtävä kirjallinen ilmoitus vangin kuljetuksen aikana havaitsemista puutteista ja epäkohdista. Vangin oikeusturva vaatii lisäksi, että Rikosseuraamuslaitos antaa laitoksille kattavan ohjeen vankikuljetuksista.

Aluejohtaja

Mika Antikainen

Lakimies

Pentti Niemelä